

כיוון בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילוי זה אחרונה דשם ב"ן לקנות הארת רוח משבת הבאה

כב ופקיד פֶּרְעָה לְכָל עַמִּיָּה
לְמִימְרָא כָּל בְּרָא דִּיתִילִיד
לִיהוּדָאֵי בְּנֵהֲרָא תְרַמְנִיָּה וְכָל
בְּרַתָּא תִקְיָמוּן: א וְאֹל גְּבֵרָא

כב וַיִּצְוֶה פֶּרְעָה לְכָל־עַמּוֹ לֵאמֹר כָּל־הַבֶּן
הַיְלֹד הִיאָרָה תִשְׁלִיכֶהוּ וְכָל־הַבַּת
תַּחֲיִין: פ ב א וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לְוִי וַיִּקַּח

(22) So Pharaoh commanded all his people, saying: Every boy who is born must be thrown into the river! Every girl, however, will be allowed to live.
2 (1) And a man from the house of Levi went and took a daughter of Levi [as

RASHI

רש"י

(22) [So Pharaoh commanded] all his people — He also included his [own Egyptian] people in the decree. [And why was this?] Because on the day that Moshe was born, Pharaoh's astrologers said to him; Their savior has been born today — but we do not know whether he is an Egyptian or an Israelite. Nevertheless, we do see that he will eventually suffer his misfortune through water! This is why Pharaoh's decree that day included also the Egyptians, as our verse says, "Every boy who is born [must be thrown into the river]!" rather than saying "Every boy who is born to the Hebrews." But the astrologers did not know that [the true interpretation of what they had seen in the stars was not that Moshe would drown, but rather, that] he would suffer misfortune at the Waters of Merivah (see Numbers 20:1-13). (1) And took a daughter of Levi [as his wife] — [This cannot refer to the beginning of their marriage, because they already had children, namely, Aharon and Miriam (see e.g., verse 4 below). Rather,] he [this man Amram,] had separated from his wife [Yocheved] because of Pharaoh's decree [saying that there was no point in having children if they were to be thrown into the river, and all the people did as he did]. He then married her again. [This is the meaning of our verse when it says that he "went," namely, that he followed the advice of his daughter, Miriam, for she said to him: "Your decree is more severe than Pharaoh's! He decreed against the boys only, while you have decreed against the girls as well!" (Old Rashi Text). So] he took Yocheved back and married her again. And she herself went through a transformation, becoming a young woman again. She was actually one hundred and thirty years old at the time, for she was born "between the walls" [i.e., exactly] upon their arrival at [the gates of] Egypt (see Rashi on Numbers 26:59); now, the Children of Israel remained in Egypt for two hundred and ten years altogether, and when they left, Moshe was eighty years

(כב) לְכָל עַמּוֹ. אף עליהם גזר יום שְׁנוּלָד מִשָּׁה אָמְרוּ לוֹ אֶצְטַגְנִינִי הַיּוֹם נוֹלָד מוֹשִׁיעֵן וְאִין אָנוּ יוֹדְעִים אִם מִמִּצְרַיִם אִם מִיִּשְׂרָאֵל וְרוֹאִין אָנוּ שְׁסוּפוֹ לְלָקוֹת בְּמִים לְפִיכָךְ גָּזַר אוֹתוֹ הַיּוֹם אִף עַל הַמִּצְרַיִים שְׁנֵאֲמַר כָּל הַבֶּן הַיְלֹד וְלֹא נֵאֲמַר הַיְלֹד לְעִבְרִים וְהֵם לֹא הָיוּ יוֹדְעִים שְׁסוּפוֹ לְלָקוֹת עַל מִי מְרִיבָה: (א) וַיִּקַּח אֶת בַּת לְוִי. פְּרוּשׁ הָיָה מִמְּנָה מִפְּנֵי גְזֵרַת פֶּרְעָה (וְחֹזֵר וְלִקְחָהּ וְהוּוּ וַיֵּלֶךְ שְׁהֵלֶךְ בְּעֵצַת בָּתוּ שְׁאֲמָרָה לוֹ גְּזֵרְתָךְ קִשָּׁה מִשַּׁל פֶּרְעָה אִם פֶּרְעָה גָּזַר עַל הַיְּזָרִים וְאַתָּה גַם בֶּן עַל הַנְּקֻבוֹת. בְּרַש"י יֵשֶׁן) וְהַחֲזִירָה וְעָשָׂה בָּהּ לְקוֹחִין שְׁנַיִם. וְאִף הִיא נִהְפְּכָה לְהִיּוֹת נַעֲרָה. וּבַת ק"ל שָׁנָה הָיְתָה שְׁנוּלָדָה בְּבֹאֶה לְמִצְרַיִם בֵּין הַחֻמוֹת. וּמֵאַתְּמִים וְעָשָׂר נִשְׁתָּהוּ שָׁם וְכִשְׂפִיצָא הָיָה מִשָּׁה בֶּן שְׁמוֹנִים

מִדְּבֵית לְוִי וְנָסִיב יָת בֵּת לְוִי:
 ב וְעָדִיאת אֶתְתָּא וְיִלְדַת בְּרַ
 וְחֹזַת יִתְיָה אַרְי טָב הוּא
 וְאַטְמַרְתִּיה תִּלְתָּא יִרְחִין:
 ג וְלֹא יְכִילַת עוֹד לְאַטְמַרְוֵתִיה
 וְנָסִיבַת לִיה תְּבוּתָא דְגֹמָא
 וְחַפְתָּה בְּחַמְרָא וּבְזַפְתָּא
 וְשׁוּיַאת בַּה יָת רְבִיא וְשׁוּיַתִּיה
 בְּיַעְרָא עַל פִּיָּה נְהָרָא:

אֶת־בֵּת־לוֹי: ב וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֶּן
 וַתֵּרָא אֹתוֹ כִּי־טוֹב הוּא וַתְּצַפְנֵהוּ שְׁלֹשָׁה
 יָרְחִים: ג וְלֹא־יָכְלָה עוֹד הַצִּפְיָנוּ וַתִּקַּח־לוֹ
 תֵּבַת גֹּמָא וַתַּחְמְרָהּ בַּחֲמֵר וּבַזַּפֵּת וַתִּשֶׂם
 בָּהּ אֶת־הַיֶּלֶד וַתִּשֶׂם בַּסּוּף עַל־שִׁפְת

his wife]. (2) And the woman conceived and gave birth to a son. She saw that he was good and hid him for three months. (3) When she could no longer hide him, she took for him a reed basket and coated it with clay and tar, and placed the boy inside it. Then she put it among the marshy reeds on the riverbank.

RASHI

old (see Exodus 7:7); hence, [at the time of our passage,] when she became pregnant with Moshe, she was [210 - 80 =] 130 years old — yet Scripture calls her a daughter of Levi (Sotah 12a). (2) She saw that he was good — [What special goodness did she see in the boy, that she hid him away?] When he was born, the entire house became filled with light [and she concluded that a miracle would be wrought through him] (Gur Aryeih).

(3) When she could no longer hide him — *[Why not?] Because from the day that*

*Amram remarried Yocheved, the Egyptians [took a close look at them and] counted her pregnancy term [from then]. However, she gave birth to Moshe at six months and one day. For [when the Rabbis teach that] a woman can give birth in her seventh month [this does not always mean at the completion of seven full months. It can also mean that she gives birth] even if the seventh month is truncated [i.e., even at the beginning of the seventh month, as in our case]. But the Egyptians checked up on her at the end of the ninth month [which was after three months of hiding him, after which time “she could no longer hide him”] (Midrash HaGadol). גֹּמָא — [This word is] equivalent to gemmi (גמ״י) in Mishnaic terminology (see Keilim 10:4 and Bikurim 3:1); jonc in Old French [meaning “cane”]. It refers to a pliable material which can withstand pressure from soft things [such as water] and hard things [and was thus a suitable material with which to make a container that was to be placed in the river] (Sotah 12a). **With clay and tar** — The outside coating was tar, while the inside was coated with clay — so that the righteous one [Moshe] would not be subjected to the foul odor of tar (ibid.). **וַתִּשֶׂם בַּסּוּף** — [The word סוּף] denotes a marshland which has reeds in it (see Rashi on Sotah 12b); rosel in Old French; similar is (Isaiah 19:6), “The rushes and reeds (סוּף) will wither.”*

רשׁ״י

שָׁנָה. אִם בֶּן כְּשֹׁנְתֵעֲבָרָה מִמֶּנּוּ הֵיטָה בֵּת מֵאָה
 וְשְׁלֹשִׁים וְקוּרָא אוֹתָהּ בֵּת לְוִי: (ב) כִּי טוֹב הוּא.
 כְּשֶׁנּוֹלַד נִתְמַלֵּא הַבֵּית כְּלוֹ אוֹרָה: (ג) וְלֹא יָכְלָה עוֹד
 הַצִּפְיָנוּ. שָׁמְנוּ לָהּ הַמִּצְרִיִּים מִיּוֹם שֶׁחֲחִוְרָה וְהִיא
 יִלְדֹתוֹ לְשֵׁשֶׁה חֳדָשִׁים וְיוֹם אַחַד שֶׁהֵיילְדַת לְשִׁבְעָה
 יוֹלְדַת לְמִקּוּטְעִין וְהֵם בְּדָקוּ אַחֲרֶיהָ לְסוּף תִּשְׁעָה:
 גֹּמָא. גְּמִי בְּלָשׁוֹן מִשְׁנָה וּבִלְע״ז יוֹנְקוּ וְדָבַר רַךְ הוּא
 וְעוֹמַד בְּפָנֵי רַךְ וּבְפָנֵי קֶשֶׁה: בַּחֲמֵר וּבַזַּפֵּת. זָפֵת
 מִבְּחוּץ וְטִיט מִבְּפָנִים כְּדֵי שְׁלֵא רִיחַ אוֹתוֹ צְדִיק רִיחַ
 רַע שֶׁל זָפֵת: וַתִּשֶׂם בַּסּוּף. הוּא לָשׁוֹן אֲגַם רוֹשׁׁי־ל
 בִּלְע״ז וְדוּמָה לוֹ קָנָה וְסוּף קָמְלוֹ:

הַיָּאֵר: ד וַתִּתְצַב אַחֲתוֹ מֵרַחֵק לְדַעַה מֵה־
 ד וַאֲתַעֲתֶדֶת אַחֲתֶיהָ מֵרַחֵק
 לְמִידַע מֵהָ יִתְעַבֵּד לִיהָ:
 יַעֲשֶׂה לוֹ:

(4) His sister positioned herself from afar, to find out what would happen to him.

PROPHETS Isaiah 28

נביאים ישעיה פרק כח

יֵד לְכֹן שָׁמְעוּ דְבַר־יְדוּה אֲנָשִׁי לְצֹון מִשְׁלֵי הָעַם
 הַזֶּה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם: טו כִּי אֲמַרְתֶּם פִּרְתָנוּ בְרִית
 אֶת־מוֹת וְעַם־שָׂאוֹל עֲשִׂינוּ חוּזָה שׁוֹט (שׁוֹט קְרִי)
 שׁוֹטָף כִּי־ עָבַר (יַעֲבַר קְרִי) לֹא יִבּוֹאֵנוּ כִּי שָׁמְנוּ
 כּוֹזֵב מַחֲסָנוּ וּבִשְׁקָר נִסְתַּרְנוּ: טז לְכֹן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
 יְדוּה הַנְּנִי יִסַּד בְּצִיּוֹן אֲבֹן אֲבֹן בַּחַן פֶּנֶת יִקְרָת
 שְׁקָרִין אֲטַמְרָנָא: טז בְּכֹן כַּדְנָן אָמַר יי אֱלֹהִים הָא אֲנָא מִמְנִי בְּצִיּוֹן מִלְךְ מִלְךְ תִּקְיָה גִיבַר וְאִמְתָּן

(14) Therefore hear the word of the Lord, you scornful men, who give parables of this people who is in Jerusalem. (15) Because you have said, We have made a pact with death, and with the grave we set a limit; when the overflowing scourge shall pass through, it shall not come to us; for we have made lies our shelter, and under falsehood have we hidden ourselves; (16) Therefore thus said the Lord God, Behold, I have laid in Zion a foundation stone, a tried stone, a

RASHI

רש"י

(14) **Scornful men** — *Who express their scorn through parables [such as]* (15) **We have made a pact with death** — *That it not come upon us. [And with the grave] we set a limit* — *A boundary that it may not cross. The overflowing scourge* — *[When] affliction passes through the land. It shall not come to us* — *I.e., it shall not come upon us. We have made lies* — *I.e., idolatry.* **מַחֲסָנוּ** — *Means our shelter. And under falsehood* — *Of the idols. Have we hidden ourselves* — *I.e., entrusted ourselves to be hidden.* (16) **הַנְּנִי** — *[In the past tense i.e., behold] I am the One Who already laid [the stone] in Zion. Stone* — *I have already decreed and set up King Mashiach who shall be in Zion as a tried stone.*

(יד) אֲנָשִׁי לְצֹון וְכו'. אומרים לצון בלשון משל: (טו) פִּרְתָנוּ בְרִית אֶת מוֹת. שלא יבא עלינו: עֲשִׂינוּ חוּזָה. גבול שלא יעברנהו: שׁוֹט שׁוֹטָף. מכה המתהלכת בארץ: לֹא יִבּוֹאֵנוּ. לא יבוא עלינו: שָׁמְנוּ כּוֹזֵב. ע"ז: מַחֲסָנוּ. מחסה שלנו: וּבִשְׁקָר. בע"ג: נִסְתַּרְנוּ. בטחנו להסתירנו: (טז) הַנְּנִי. הוא אֲשֶׁר יִסַּד כְּבַר בְּצִיּוֹן: אֲבֹן וְכו'. כָּבַר גּוֹרְתִי וְהַעֲמַדְתִּי הַמִּלְךְ הַמְּשִׁיחַ שִׁיחָא בְּצִיּוֹן לְאַבְן בּוֹחֵן:

מוֹסֵד מוֹסֵד הַמַּאֲמִין לֹא יַחֲיֶשׁ: יִי וְשִׁמְתִי מִשֹּׁפֵט
 לָקוּ וְצַדִּיקָה לְמִשְׁקַלֶּת וַיַּעַה בְּרֵד מַחֲסֵה כֹּזֵב וְסִתֵּר
 מַיִם יִשְׁטְפוּ: יִי וְכִפֵּר בְּרִיתְכֶם אֶת־מוֹת וְחַזוֹתְכֶם
 אֶת־שְׂאוֹל לֹא תִקּוּם שׁוֹט שׁוֹטָה פִּי יַעֲבֵר וְהִיִּיתָם
 לוֹ לְמַרְמָס:

דאטמרתון מן קדם מעיקא יתכון עממיא יגלון: יי ויבטל קימכון דעם קטולא ושלמכון דעם מחבלא
 לא יתקום מחת סנאה ארי תיתי עליכון כנחל מגבר ותהון להון לדיש:

precious cornerstone, a foundation well founded; he who believes shall not
 make haste. (17) Justice will I lay as a line, and righteousness as a plummet;
 and the hail shall sweep away the refuge of lies, and the waters shall flood the
 hiding place. (18) And your pact with death shall be annulled, and your
 agreement with the grave shall not stand; when the overflowing scourge shall
 pass through, then you shall be trampled by it.

RASHI

רש"י

פנת יקרת. — *An expression of strength.* בחן —

— *This is the cornerstone [since it is precious it is laid in the corner so that it can be seen on both sides].* מוסד מוסד — *A foundation well-founded.* He who believes — *This thing.* Shall not make haste — *He will not hasten to say if indeed this is true, let him hurry [to come earlier].* (17) Will I lay

— *Before the coming of the King, I will bring*

upon you decrees to bring to an end to the sinners among you. Justice Will I lay — *[The judgment of] infliction to the line.* Shall sweep away — *The hail will sweep away the shelter of deceit which you said [earlier in verse 15].* The hiding place — *Regarding which you said; (verse 15) "And under falsehood have we hidden ourselves," the waters shall flood.*

(18) וכפר — *Means shall be annulled.*

בחן. לשון חוק: פנת יקרת. הוא אבן שבמקצוע: מוסד מוסד. יסוד המיוסד: המאמין. דבר זה: לא יחיש. לא ימהר לומר אם אמת הוא ימהר לבוא: (י) ושמתי. לפני בוא אותו המלך אביא עליכם גזירות להתם הפושעים שבכם: ושמתי משפט. יסורין לקו: ויעה. ויכבד הברד את מחסה הכזב שאמרתם: וסתר. שאמרתם ובשקר נסתרנו המים ישטפוה: (יח) וכפר. ויתבטל:

Writings Mishlei 12

כתובים משלי פרק יב

טו דרך אויל ישר בעיניו ושמע לעצה חכם: טו ארחה דסכלא תריצא

(15) The way of a fool is right in his own eyes; but he who listens to advice is

RASHI

רש"י

(15) A fool's [wrath] — *On the very day he is angry he lets it be known [by quarreling], however the wise one covers up the shame*

and does not hasten to quarrel.

(טו) אויל. ביום שהוא בועס מודיע בעסו. אבל הערום בוסה הקלון ואינו ממחר לריב:

טז אָוִיל בַּיּוֹם יוֹדַע כַּעֲסוֹ וְכֹסֶה קָלוֹן עָרוֹם: יז יִפְיַח
 אַמוּנָה יִגִּיד צֶדֶק וְעַד שְׁקָרִים מְרַמֶּה: יח יֵשׁ בּוֹטָה
 כְּמַדְקָרוֹת חֶרֶב וּלְשׁוֹן חֲכָמִים מְרַפָּא: יט שְׁפַת־אֱמֶת
 תִּכּוֹן לְעַד וְעַד־אֲרָגִיעָה לְשׁוֹן שְׁקָר:
 דַּאֲמַרְיָה סַפְסִירָא רְגִישָׁא וְלִישְׁנָא דְחַכְמִי מְאִסִּיא: יט שְׁפַתָּא דְקִשְׁטָא תִתְקַן לְעֵלָם וְסַהְדָּא מְסַתְרַהֵב
 כְּלִישְׁנָא דְשְׁקָרָא:

wise. (16) A fool's wrath is immediately known; but a clever man conceals disgrace. (17) He who speaks truth gives just testimony; but a deceitful individual bears false witness. (18) There is one who speaks like the piercing of a sword; but the tongue of the wise heals. (19) The lip of truth shall be established forever; but a lying tongue is but for a moment.

RASHI

רש"י

(17) יִפְיַח אַמוּנָה — *One who speaks truthfully testifies just testimony to acquit the innocent.*

(18) בּוֹטָה — *Speaks. Like the piercing of a sword — He causes strife between people.*

But the tongue of the wise — *Who brings peace between man and his fellow. Heals* — *That speech.* (19) **Shall be established forever** — *Will endure [forever]. But for a*

moment — *In a fleeting moment it disappears since falsehood has no legs [on which to stand].*

(יז) יִפְיַח אַמוּנָה. מי שְׁמֹדֵבֵר אַמוּנָה מְגִיד בְּדִין עֲדוֹת צֶדֶק לְזֹכוֹת הַזְּכָאִי: (יח) יֵשׁ בּוֹטָה. מְדַבֵּר: כְּמַדְקָרוֹת חֶרֶב. לְעֲשׂוֹת מְרִיבָה בֵּין הַבְּרִיּוֹת: וּלְשׁוֹן חֲכָמִים. הַמְבִיא שְׁלוֹם בֵּין אָדָם לְחֵבִירוֹ: מְרַפָּא. לְמַבְטָא הַהוּא: (יט) תִּכּוֹן לְעַד. תִּתְקַן: וְעַד אֲרָגִיעָה. לְמַעַט רָגַע הוּא כְּלָה וְהוֹלֵךְ שְׁהִשְׁקָר אֵין לוֹ רַגְלִים:

Mishnah Zevachim, chapter 13

משנה זבחים פרק יג

(1) He who [during a period of forgetfulness] slaughters and offers up [a sacrifice] outside [the Temple Courtyard], is liable [two sin-offerings for two separate transgressions; the first,] regarding [the prohibition of] slaughtering [outside the Temple Courtyard, as is written: "Any man ... who slaughters an ox .... But does not bring it to the entrance of the Tent of Appointment ... he has shed blood," (Leviticus 17:3-4)] and [the second] regarding [the

רבנו עובדיה מברטנורא

א השוחט. קדשים בחוץ והעלן בחוץ. בהעלם אחר. חייב על השחיטה וחייב על ההעלאה שהן שני גופי עבירה, דתרווייהו כתיבי, אשר ישחט ואשר יעלה: כיון שהוציא פסלו. ואפילו הכי חייב, והוא הדין לשוחט בחוץ ומעלה

prohibition of] offering [up on an altar outside the Temple Courtyard, as is written: "Any man ... who brings up a burnt-offering or any other sacrifice. But does not bring it to the entrance of the Tent of Appointment ... then that man will be cut off ...." (ibid verses 8-9)]. Rabbi Yose HaGalili says; If he slaughtered within [the Temple Courtyard] and offered it up outside [the Temple

Courtyard], he is liable [a sin-offering for transgressing the prohibition of offering outside the Temple Courtyard]; however, if he slaughtered outside and also offered it up outside, he is not liable [for transgressing the prohibition of offering outside the Temple Courtyard], because he offered up only that which was already unfit. They said to him; When one slaughters inside and offers up outside, immediately, as soon as he carries it outside, he renders it unfit [and still transgresses. However, Rabbi Yose maintains that in the first case, he offers up a sacrifice which was never fit; whereas in the second case, he offers up a sacrifice which was once fit (when slaughtered inside the Temple Courtyard); the *halachah* does not follow Rabbi Yose HaGalili]. (2) One who is impure who eats [the flesh of sacrifices], whether they are impure sacrifices or pure sacrifices, is liable [a sin-offering for unintentionally transgressing the prohibition of: "A person who eats the flesh of a peace-offering to the Lord, while his impurity is upon him, that soul shall be cut off ...." (Leviticus 7:20)]. Rabbi Yose HaGalili says; [Only] an impure person who eats pure [sacrifices] is liable, but an impure person who eats impure [flesh of sacrifices] is not liable because he ate only that which is impure [although it is also a transgression, as it is written: "And the flesh which touches anything impure must not be eaten;" (ibid. verse 19) however, he is not liable a sacrifice or *karet*]. They said to him: When an impure person eats pure [flesh], as soon as he touches it, he defiles it [and yet, you will agree, that he transgresses and is liable a sacrifice and, if done wilfully, *karet*. The Gemara explains that Rabbi Yose HaGalili maintains, that a prohibition does not take effect, if it is already prohibited. Thus where he became defiled before the flesh, he agrees with the Sages, that he is liable; even though when he ate the flesh, it, too, was impure, as the impure flesh was the secondary prohibition and therefore never went into effect. However, where the flesh became impure first, and then he became impure, he maintains that he would not be liable to a sacrifice or *karet*. The Rabbis hold that when he becomes impure, since this new prohibition takes effect regarding all pure flesh, it also takes effect for impure flesh; the *halachah* does not follow Rabbi Yose HaGalili]. A pure person who eats impure

רבנו עובדיה מברטנורא

בחוק. ורבי יוסי הגלילי אמר לך, מה לשוחט בפנים ומעלה בחוק שכן היתה לו שעת הכושר, תאמר לשוחט בחוק ומעלה בחוק שלא היתה לו שעת הכושר. ואין הלכה כר' יוסי הגלילי: **ב הטמא שאכל כו'.** משום דפליגי ר' יוסי הגלילי ורבנן בתרווייהו, ודמו הנך תרתי פלוגתא להדדי, תנינהו גבי הדדי: ר' יוסי הגלילי אומר וכו'. כשנטמא הגוף ואחר כך נטמא הבשר כולי עלמא לא פליגי דחייב כרת. כי פליגי, שנטמא הבשר ואחר כך נטמא הגוף. רבנן אית להו איסור כולל, דמתוך שחל עליו איסור טומאת הגוף לאסרו בבשר טהור שהיה מותר בו מתחילה, חל נמי אף על הבשר טמא ואע"פ שהיה אסור ועומד, כדי שיתחייב עליו אף משום טומאת הגוף. ור' יוסי הגלילי לית ליה איסור חל על

העלה. רבי יוסי הגלילי אומר, שחט בפנים והעלה בחוק, חיב. שחט בחוק והעלה בחוק, פטור, שלא העלה (בחוק) אלא דבר פסול. אמרו לו, אף השוחט בפנים ומעלה בחוק, כיון שהוציא, פסלו: **ב טמא שאכל, בין קדש טמא ובין קדש טהור, חיב.** רבי יוסי הגלילי אומר, טמא שאכל טהור, חיב. וטמא שאכל טמא, פטור, שלא אכל אלא דבר טמא. אמרו לו, אף טמא שאכל טהור, כיון שנגע בו, טמאהו. וטהור

[flesh, although he transgressed a prohibition as explained above, nevertheless,] is not liable [a sacrifice, if done unintentionally, or *karet* if done wilfully], because one is liable [a sacrifice or *karet*] only on account of [Leviticus 7:20, the prohibition of one with a] personal impurity [who ate sacrificial flesh].

(3) Slaughtering [outside the Temple

Courtyard, in certain ways] is more stringent than offering up [upon an altar outside the Temple Courtyard], and offering [in other ways, is more stringent] than slaughtering. Slaughtering is more stringent, for he who slaughters [a sacrifice] on behalf of man [i.e., to eat it (see Rashi, Zevachim 108a)] is liable [a sin-offering, if done unintentionally or *karet* if done intentionally], whereas one who offers [unintentionally a sacrifice upon an altar outside the Temple Courtyard] for man [as idolatry] is not liable [two sin-offerings, rather, only one, i.e., for idolatry. However, he is not liable the sin-offering for unintentionally offering קדשים outside (see Rashi ibid., and Rabbi Akiva Eiger). The reason is, because the verse states: "Any man ... who brings up a burnt-offering or any other sacrifice. But does not bring it to the entrance of the Tent of Appointment to sacrifice it to the Lord, then that man will be cut off," (Leviticus 17:9) hence, this prohibition is only if it were meant as a sacrifice to the Lord]. Offering up is more stringent [in other ways]: Two who together hold a knife and slaughter [outside the Temple Courtyard] are not liable, [whereas] if they take hold of a limb and offer it up [upon an altar outside], they are liable [since regarding the prohibition of slaughtering outside, (verse 4) it states: "Then this act will be counted for **that man** as blood," i.e., only that man. However, regarding the prohibition of offering up (verse 8) it states the word "*ish*" twice, — **איש איש מבני ישראל**, i.e., even more than one]. If one [unintentionally] offered up [and was notified that it was prohibited to do so], then [again forgot and unintentionally] offered up again [was notified], then [again forgot and] offered up again [each time from the same animal], he is liable for each [act of] offering up; these are the words of Rabbi Shimon. Rabbi Yose says; He is liable only one [sin-offering]. And one is liable only

בנו עובדיה מברטנורא

איסור באיסור כולל, ואין איסור של טומאת הגוף חל על איסור של טומאת בשר. ואין הלכה כרבי יוסי הגלילי: **וטהור שאכל טמא פטור**. מן הכרת. וסופג את הארבעים משום (ויקרא ז) והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל: **שאינו חייב אלא על טומאת הגוף**. כדכתיב (שם) וטומאתו עליו ונכרתה, בטומאת הגוף הכתוב מדבר: **ג שהשוחט להדיוט כו**. השוחט קדשים בחוץ לאכילת הדיוט חייב: **המעלה**. בחוץ לצורך הדיוט. פטור משום העלאת חוץ. דגבי שחיטה כתיב דם יחשב לאיש, אפילו השוחט לאיש, וגבי העלאת כתיב לעשות לה, אינו חייב כשמעלהו בחוץ עד שיכוין בו לה: **ושחטו פטורים**. כדכתיב (שם ז) דם יחשב לאיש ההוא, אחד ולא שנים: **והעלוהו חייבין**. כדכתיב (שם) איש איש וגו' אשר יעלה וגו', שאין תלמוד לומר איש איש, אלא לרבות שנים שאחזו באבר והעלוהו שהן חייבין: **העלה**. ונודע לו: **וחזר והעלה**. מאותה בהמה עצמה, חייב על כל אחת ואחת: **עד שיעלה לראש המזבח**. כדכתיב (בראשית ח) ויבען נח מזבח לה', אלמא אפילו במת יחיד שהיא בחוץ אינה העלאת בלא מזבח: **אפילו העלה על הסלע**. כדכתיב (ויקרא ז) וזרק הכהן את הדם על מזבח ה' פתח אהל מועד, ולא מזבח בבמת יחיד, ובפרשת המעלה בחוץ כתיב. והלכה

שֶׁאֵכַל טָמֵא, פְּטוּר, שְׁאִינוּ חַיֵּב אֲלָא עַל טְמֵאתָ הַגּוּף: **ג הָמָר בְּשַׁחֲטָה מִבְּשַׁחֲטָה**. הָמָר בְּשַׁחֲטָה, שֶׁהַשּׁוֹחֵט לַהֲדִיּוֹט, חַיֵּב. וְהַמְעַלָּה לַהֲדִיּוֹט, פְּטוּר. הָמָר בְּעֵלָיָה, שְׁנַיִם שְׁאֲחָזוּ בְּסָכִין וְשַׁחְטוּ, פְּטוּרִים. אֲחָזוּ בְּאֵבֶר וְהֵעִלוּהוּ, חַיֵּבִין. הֵעֵלָה וְחָזַר וְהֵעֵלָה וְחָזַר וְהֵעֵלָה, חַיֵּב עַל כָּל עֵלָיָה וְעֵלָיָה, דְּבָרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, אִינוּ חַיֵּב אֲלָא אַחַת,

when he offers up [outside] on the top of an altar. Rabbi Shimon says; he is liable even if he offers up on the top of a rock or a stone. (4) If either valid sacrifices or invalid sacrifices had become unfit within [the Temple Courtyard, such as, if the blood or sacrificial fats were improperly kept overnight and other cases enumerated in 9:2, (Chok Vol. 2 pg. 276) where the Mishnah states that, although at the outset, one should not offer these on the altar, nevertheless, they

are not removed once they have been placed upon the altar], and one offers them outside [the Temple Courtyard], he is liable. If one offers up outside, as much as the size of an olive of a burnt-offering and its sacrificial fats [combined, i.e., half an olive of the burnt-offering flesh and half an olive of the sacrificial fats; since a burnt-offering is completely burned on the altar, they combine to an olive size and] he is liable. As for the three fingers-full [of flour], the frankincense, the incense, the priest's meal-offering [which is entirely offered on the altar], the anointed priest's [daily] meal-offering [of one tenth *efah* (Leviticus 6:15)], and the meal-offering of libations; if [one] presented as much as an olive of one of these outside [the Temple Courtyard], he is liable. But Rabbi Elazar [who argues with the Rabbis that hold that even if an olive-sized amount is offered it is valid, provided that all of it is available for offering.] rules, [that all the aforementioned are not valid when offered inside unless they are completely consumed by the altar and therefore,] one is not liable unless he presents [them outside, as they are presented inside, i.e.,] the whole of them. And in the case of all of these; if they were offered inside, but as much as the size of an olive was left over and one offered it outside [here, since this would have completed the offering if presented inside, even Rabbi Elazar admits that], he is liable. And in the case of all of these: If they became slightly incomplete [i.e., part of the meal-offering was lost or was destroyed before it was offered on the altar] and one offered them outside [if offered inside these would not be valid], he is not liable. (5) One who offers sacrifices together with the sacrificial fats [i.e., the sacrificial fats

ואינו חייב עד שיעלה לראש המזבח. רבי שמעון אומר, אפלו העלה על הסלע או על האבן, חייב: ד אֶחָד קִדְשִׁים כְּשֵׁרִין וְאֶחָד קִדְשִׁים פְּסוּלִין, שֶׁהִיא פְּסוּלָן בְּקִדְשׁ, וְהַקְרִיבָן בַּחוּץ, חֵיב. הַמַּעֲלָה כּוֹזֵית מִן הָעוֹלָה וּמִן הָאֵמורִין בַּחוּץ, חֵיב. הַקִּמֶץ, וְהַלְבוּנָה, וְהַקְטֹרֶת, וּמִנְחַת כֹּהֵנִים, וּמִנְחַת כֹּהֵן הַמִּשְׁחָה, וּמִנְחַת נֹסֶכֶין, שֶׁהַקְרִיב מֵאֶחָד מֵהֵן כּוֹזֵית בַּחוּץ, חֵיב. רַבִּי אֶלְעָזָר פּוֹטֵר עַד שִׁיקְרִיב אֶת כְּלוֹ. וְכֵלָם שֶׁהַקְרִיבָן בְּפָנִים וְשִׁיר בֵּהֵן כּוֹזֵית וְהַקְרִיבָן בַּחוּץ, חֵיב. וְכֵן שֶׁחֲסְרוּ כָּל שֶׁהֵן וְהַקְרִיבָן בַּחוּץ, פְּטוּר: הַ הַמַּקְרִיב

רבנו עובדיה מברטנורא

כר' יוסי: ד שהיה פסולן בקודש. כגון הלן והיוצא והנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו, הואין ובפנים אם עליו לא ירדו, מתקבל בפנים קרינן ביה, וחייבין עליהן בחוץ, דכתיב (שם) לעשות אותו לה', כל שנעשה לה' חייבין עליו בחוץ, וכל שאינו נעשה לה' אין חייבין עליו בחוץ: המעלה כזית מן העולה ומאימורים. חצי זית מזה וחצי זית מזה: חייב. דכולה כליל: הלבונה. של מנחת נדבה: והקטורת. של כל יום פרס שחרית ופרס בין הערבנים: ומנחת כהנים. שהיא כליל וראויה להעלאה בקומץ של מנחת ישראל. אבל שיירי מנחת ישראל אינו חייב על העלאתה בחוץ: מנחת כהן המשוח. עשירית האיפה שהוא מביא בכל יום: כזית. דהיינו שיעור הקטרה: עד שיקריב את כולן. דקסבר כל המתירין מפסלי בחסרון, וכל זמן שלא קרבו כולן לא הוי הקטרה לצאת בעלים ידי חובתן. ולרבנן הני נמי הויא הקטרתן בכזית היכא דכולו קיים ולא חסרו קודם הקטרה: ושייר בהן כו' חייב. שהרי בזה נגמרה הקטרה: וכולן שחסרו כל שהן. קודם הקטרה על ידי איבוד או שריפה, נפסלו בחסרון, דכתיב (ויקרא ב) והנותרת מן המנחה, פרט לשחסרה היא או שחסר קומצה קודם הקטרה: ה המקריב קדשים ואימוריהן. שהקריב הבשר והאימורים מחוברים בו, חייב משום

are connected and surrounded by the flesh] outside [the Temple Courtyard, even though had the fats been offered in this manner inside on the Temple altar, it would not have been valid; however, since meat and fats are considered one kind of variety there is no interposition between the two and], is liable [on account of offering sacrificial fats outside the Temple Courtyard]. If the three fingers-full of a meal-offering was not [yet]

taken [and removed from the meal-offering], and one offered it outside [since it would not be valid inside], he is not liable. If one took off the three fingers-full, then replaced the three fingers-full into it, and offered it outside [since, if one offered this inside on the altar, even though at the outset, one should not, it is nevertheless valid], he is liable. (6) As for the three fingers-full and the frankincense [of a freewill-offering]: If one offered one of them outside, he is liable; Rabbi Elazar rules [since both must be offered before the remainder is allowed to be eaten, therefore, both together are the *matir*, i.e., that which renders permissible and therefore] he is not liable unless he offers the second [as well]. [However, if one offered] one inside and the other outside [since the second would have permitted the remainder had it been offered inside], he is liable. As for the two dishes of frankincense [the burning of which allows the showbread to be eaten by the priests]: If one offered one of them outside, he is liable; Rabbi Elazar rules that he is not liable unless he offers the second [*matir* too]. [If one offered] one [dish] inside and the other outside [in this order, since the second would have permitted the remainder had it been offered inside, Rabbi Elazar agrees that], he is liable. If one sprinkles part of the blood outside [i.e., one application, even blood of the inner sacrifices where the sprinkling of the four corners are indispensable], he is [nevertheless] liable [the reason being, that, had one application of blood been applied to the altar, after which the rest of the blood spilled, he would slaughter another bull and continue the applications of the blood from where he left off, i.e., the one application for that corner would be valid and is not reapplied]. Rabbi Elazar says; Also one who draws water for the purpose of the water libations of the Festival, on the Festival [which is poured on the altar during Sukkot, and instead he pours it] outside, is liable. Rabbi Nechemiah says; If one presented the residue of the blood [of inner sacrifices

רבנו עובדיה מברטנורא

אימורים, ולא אמרינן הרי בשר חוצץ בין האימורין לאש, ודכוותה בפנים לאו העלאה היא, דרחמנא אמר (שם א) על העצים אשר על האש, והמעלן בחוץ נמי לא יהא חייב, לא אמרינן הכי לפי שמין במינו אינו חוצץ: **מנחה שלא נקמצה**. אינה ראויה לפנים. הלכך המקריבה בחוץ פטור: **קמצה וחזר קומצה לתוכה**. והקריבה בחוץ: **חייב**. שכיוצא בה בפנים כשרה, כדתנן בהקומץ, נתערב קומצה בשיריים לא יקטיר ואם הקטיר כשרה: **ו' הקומץ והלבונה של מנחת נדבה**. שניהם מתירים את שיריה לאכילה. הלכך ר' אליעזר פטור, דבעי הקטרת כל המתיר: **אחד בפנים**. תחילה, ואחר כך השני בחוץ, חייב, שזה גמר ובו הכל תלוי: **שני בזיכי לבונה**. מתירים לחם הפנים: **מי החג**. שנתמלאו לשם ניסוך המים בחג הסוכות. אם ניסך אותן בחוץ חייב, דסבר ניסוך המים בחג דאורייתא הוא, הלכך מייחייב עלה בחוץ. ואין הלכה כר' אליעזר בכולה מתניתין. וניסוך המים בחג לאו דאורייתא הוא אלא הלכה

קדשים ואמורייהם בחוץ, חייב. מנחה שלא נקמצה והקריבה בחוץ, פטור. קמצה וחזר קמצה לתוכה והקריבה בחוץ, חייב: **ו' הקומץ והלבונה שהקריב את אחד מהן בחוץ, חייב**. רבי אלעזר פטור עד שיקריב את השני. אחד בפנים ואחד בחוץ, חייב שני בזיכי לבונה שהקריב את אחד מהן בחוץ, חייב. רבי אלעזר פטור עד שיקריב את השני. אחד בפנים ואחד בחוץ, חייב. הוזרק מקצת דמים בחוץ, חייב. רבי אלעזר אומר, אף המנסך מי חג בחג בחוץ, חייב. רבי נחמיה

which the priest is required to pour out at the base of the altar] outside [since according to Rabbi Nechemiah this would invalidate the sacrifice and hence is an integral part of the service], he is liable [the *halachah* does not follow Rabbi Elazar or Rabbi Nechemiah]. (7) If one pierces a bird [i.e., a bird-offering] inside and offers it up outside, he is liable;

[however,] if one pierces it outside and offers it outside [by piercing it outside the bird becomes *nevelah* and is unfit to offer inside], he is not liable. If one slaughters a bird inside and offers it up outside [by its slaughter inside he invalidates it as a sacrifice and thus it could not be offered inside], he is [therefore] not liable. If one slaughters [it] outside and offers [it] up outside, he is liable [for both. For its slaughter, because the verse states: "Any man ... who slaughters an ox ... or who slaughters ... (Leviticus 17:3). The second slaughter is seemingly superfluous. The Gemara (107a) explains that this comes to include in the prohibition, the slaughtering of a bird outside the Temple Courtyard and anything having liability for its slaughter also has liability regarding its being offered as well (Gemara 119b)]. Thus its prescribed rite inside [i.e., piercing], frees him from liability [if he does it] outside, while its prescribed rite outside [i.e., slaughtering] frees him from liability [if he does it] inside. [And so, too, if one slaughters an animal inside at night (thus invalidating the sacrifice) and offers it up outside, he is not liable. But if he slaughters it at night outside (which does not invalidate it, since slaughtering at night only invalidates inside the Temple Courtyard, see Rashi 111b and Torat HaKodesh Vol. 1, Chapter 15) and then offers it outside, he is liable (for both).] Rabbi Shimon says; Whatever entails liability outside [such as the case where he slaughters outside at night and offers it outside], entails in similar circumstances inside [i.e., if he slaughtered at night

רבנו עובדיה מברטנורא

למשה מסיני: **שיירי הדם שהקריבין בחוץ חייב**. בשיירי דמים הפנימים מיירי, וסבר ששיירי הדם מעכבין בהם, הלכך עבודה היא להתחייב עליה בחוץ. אבל בשיירי הדם של מזבח החיצון מודה ר' נחמיה שאינם אלא למצוה ולא לעכב, הלכך הזורקן בחוץ ודאי פטור. ואין הלכה כר' נחמיה: **ז מלק בחוץ**. נבלה היא, שאין מליקה אלא בפנים, לכך פטור על העלאתו בחוץ. ואם תאמר, והלא כל הנעלים בחוץ נפסלו ביציאתן, וכן השוחט בחוץ פסול הוא, וחייבין על העלאתו. התם רחמנא רבייה. אבל לענין שאר פסולים, מתקבלים בפנים בעינן: **שחט בחוץ והעלה בחוץ חייב**. אף על העלאה. דכל שמתחייב על שחיטתו בחוץ אם חזר והעלן הוא או אחר, חייב: **נמצא דרך הכשרו בפנים**. בגמרא קאמר, תני דרך חיובו בפנים פטור בחוץ, ודרך חיובו בחוץ פטור בפנים, כגון, שחט העוף בפנים והעלה בחוץ פטור. שחט בחוץ והעלה בחוץ חייב. מלק בחוץ והעלה בחוץ פטור. נמצא במקום שמתחייב על העלאתו אם נעשית העבודה הראשונה בפנים כגון במליקת פנים פטור על העלאתו אם נעשית המליקה בחוץ. ודרך שמתחייב על העלאה אם נעשית עבודה הראשונה בחוץ כגון בשחיטה, פטורו בפנים, אם נשחט בפנים והעלה בחוץ: **ר' שמעון אומר** בו. במלתיה דתנא קמא חסורי מחסרא והכי קתני, וכן השוחט בהמה בלילה בפנים והעלה בחוץ פטור, דאינה מתקבלת בפנים, דכתיב (ויקרא יט) ביום זבחכם, ולא בלילה, ונמצא הזבח פסול ולפיכך אינו חייב על העלאתו. אבל אם שחט בלילה בחוץ והעלה בחוץ חייב, מפני שהשחיטה בחוץ בלילה כשרה היא לפיכך חייב שתים על השחיטה ועל העלאה. ופליג רבי שמעון בהא ואמר, **כל שחייבין עליו בחוץ חייבין על כיוצא בו בפנים שהעלהו בחוץ**. כלומר, כשם שהשוחט בחוץ בלילה והעלה בחוץ חייב, כך אם שחט בפנים בלילה והעלה

אומר, שיירי הדם שהקריבין בחוץ, חייב: ז המולק את העוף בפנים והעלה בחוץ, חייב. מלק בחוץ והעלה בחוץ, פטור. השוחט את העוף בפנים והעלה בחוץ, פטור. שחט בחוץ והעלה בחוץ, חייב. נמצא, דרך הכשרו בפנים, פטורו בחוץ. דרך הכשרו בחוץ, פטורו בפנים. רבי שמעון אומר, כל שחייבין עליו בחוץ, חייבין על כיוצא בו בפנים שהעלהו בחוץ, חוץ

inside, he, too, is liable] when he [subsequently] offers it up outside; except when one slaughters [a bird] inside and offers [it] up outside [even though had he slaughtered it outside and offered it up outside, he would be liable]. (8) As for the [inner] sin-offering whose blood was received in one bowl: If one [first] sprinkled [the blood] outside and then sprinkled [it] inside, [or] inside and then outside, he is liable [for offering outside the Temple Courtyard, because the Gemara explains that

this Mishnah is according to Rabbi Nechemiah (see above Mishnah 6), who holds that the residue of the blood of inner sacrifices is required to be poured out at the base of the altar and therefore] the whole of it [i.e., the blood] was eligible inside. If the blood was received in two bowls and one sprinkled both inside, he is not liable; both outside, he is liable. [However, if he sprinkled] one inside and one outside [here even Rabbi Nechemiah admits that he is not liable. Since he used one bowl, the second bowl is not considered the remainder, rather, it is considered as having been rejected, and is thus not poured at the base of the altar and therefore], he is not liable [for the bowl offered outside]; one outside and one inside, he is liable on account of the one outside, while the one inside [being in a separate bowl is completely valid and] effects atonement. To what may this be compared? To a man who set aside [an animal for] his sin-offering which got lost, so he set aside another in its place; then the first was found, and both are now available [and either can be used as his sin-offering]. If he slaughtered both of them inside, he is not liable; both of them outside, he is liable. [If he slaughtered] one inside [which thus effected atonement for him], and one outside [since the second is no longer eligible for a sin-offering sacrifice but rather, is comparable to a sin-offering whose owner died], he is not liable [for the second]; one outside and one inside, he is liable on account of the one outside [since, at the time, of offering it was eligible], while the one inside effects

רבנו עובדיה מברטנורא

בחויף חייב על ההעלאה חויף מהשוטח עוף בפנים והעלהו בחויף שהוא פטור אע"פ שאם שחט והעלה בחויף חייב. ואין הלכה כר' שמעון: **ח** נתן בחויף וחזרו ונתן בפנים חייב. מלתא דפשיטא היא, ומשום סיפא נקט לה, נתן בפנים וחזרו ונתן בחויף שאינו נתון בחויף אלא שירי הרם, חייב. ומתניתין כר' נחמיה דסבר שיריים מעכבים. ואינה הלכה: **שניהן בחויף חייב**. אחת. ואם היתה לו ידיעה בינתים, חייב שתיים: **אחד בפנים**. ואחר כך השני בחויף פטור. ואפילו לר' נחמיה דסבר כוס אחד עושה את חברו דחוי להיוטת נשפך לאמה. הלכך אפילו שיריים לא הוי: **והפנימי מכפר**. להכשיר הזבח. שהדם הנורק תחלה בחויף לא עשה המשוייר כיוצא בו: **שתייהן בחויף חייב**. על כל אחת ואחת. דבשעת שחיטה כל אחת היתה ראויה בפנים: **אחת בפנים**. והשניה אחר כן בחויף פטור. דהויא לה חטאת שנתכפרו בעליה, ולמיתה אולה ואינה מתקבלת בפנים: **חייב על החיצונה**. דהא חויא לפנים דאיזה מהן שירצה יקריבה: **כשם שרמה פוטר את בשרה**. מן המעילה, [ודוריקת דם מוציאה בשר קדשי קדשים מן המעילה דיהבה בה] שעת היתר

מן השוחט בפנים ומעלה בחויף: **ח** החטאת שקבל דמה בכוס אחד, נתן בחויף וחזרו ונתן בפנים, בפנים וחזרו ונתן בחויף, חייב, שקבלו ראוי לבוא בפנים. קבל דמה בשני כוסות, נתן שניהן בפנים, פטור. שניהן בחויף, חייב, אחד בפנים ואחד בחויף, פטור. אחד בחויף ואחד בפנים, חייב על החיצון, והפנימי מכפר. למה הדבר דומה, למפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ואחר כך נמצאת הראשונה, והרי שתייהן עומדות, שחט שתייהן בפנים, פטור שחט שתייהן בחויף, חייב. אחת בפנים ואחת בחויף, פטור. אחת בחויף ואחת בפנים, חייב על החיצונה, והפנימית

atonement. [In the case where he slaughtered both inside,] just as the [sprinkling of the first] blood absolves its own flesh [from liability regarding the prohibition of sacred misappropriation (Leviticus 5:15)], so, too, does it absolve the flesh of its companion [i.e., the second animal, since the second is no longer eligible for a sin-offering sacrifice but rather, is comparable to a sin-offering whose owner died, where the law is that although one may not derive any benefit from it, there is, however, no prohibition of misappropriation].

רבנו עובדיה מברטנורא

לכהנים: כך הוא פוטר את בשר חברתה. ואע"פ שפסולה [ואשחט שתייהן בפנים קאין]. ואשמועינן הכא דהיכא דמונחות שתייהן וקדם את דם האחת, פטר את חברתה מן המעילה משום [דהויא] חטאת שנתכפרו בעליה, דקיימ"ל החטאות המתות לא נהנין ולא מועלין:

Gemara Zevachim, 118b

גמרא זבחים דף קיה ע"ב

When Rabbi Dimi came [from Israel], he said; The *Shekhinah* rested on Israel in three places: in Shiloh, in Nov and Givon, and in the Eternal House [in Jerusalem]; and in all of these, it rested only in the portion of Binyamin, for it is said: "He covers him all day long:" (Deuteronomy 33:12) All "Coverings" will be not be elsewhere, only in Binyamin's portion. Abaye went and told this to Rabbi Yosef. He said to him: Kaylil [my father] had but one son, and he is not finished [i.e., he still needs to master his studies]. Surely it is written: "And He forsook the Tabernacle of Shiloh" (Psalms 78:60) and it is written, "He abhorred the tent of Yosef, and did not select the tribe of Ephraim,"

כי אתא רב דימי אמר רבי בשלשה מקומות שרתה שכינה על ישראל בשילה ונוב וגבעון ובית עולמים ובכלן לא שרתה אלא בחלק בנימין שנאמר (דברים לג) חפף עליו כל היום כל חפיפות לא יהו אלא בחלקו של בנימין. כי אזיל אביי אמרה קמיה דרב יוסף אמר חד ברא הוה ליה לכייליל ולא מיתקן והכתוב (תהלים ע"ה) ויטש משכן שלה וכתוב (שם) וימאס באהל יוסף ובשבת אפרים לא בחר. אמר רב אדא מאי קא קשיא ליה דילמא שכינה בחלק בנימין וסנהדרין גדולה בחלק יוסף מדמצינו בבית עולמים דשכינה בחלקו של בנימין וסנהדרין בחלק יהודה. אמרי הכי השתא התם מיקרבן נחלות גבי הדדי הכא מי מיקרבן הכא נמי מיקרבן כדאמר רב חמא בר חנינא רצועה היתה יוצאת מחלקו של יהודה ונכנסת לחלקו של בנימין ובה היתה מזבחה בנוי והיה בנימין הצדיק מצטער עליה

(ibid. verse 67) [thus we see that the Tabernacle was once in the territory of Yosef]? — Said Rabbi Adda: What is his difficulty? Perhaps the *Shekhinah* was in Binyamin's portion, while the *Sanhedrin* [Court] was in Yosef's portion, as we find in the Eternal House that the *Shekhinah* was in Binyamin's portion, whereas the *Sanhedrin* was in Yehudah's portion. How can you compare? There the territories [of Yehudah and Binyamin] were contiguous; but were they [the territories of Yosef and Binyamin] contiguous here? — They were indeed contiguous, as Rabbi Chama son of Rabbi Chanina said [regarding the Temple]: A strip issued forth from Yehudah's portion, entering Binyamin's portion, and on this [strip] the altar was built. The righteous Binyamin grieved there every day, [wishing] to swallow it [so that it, too, would be

on his territory]; here, too, a strip issued forth from Yosef's portion into Binyamin's portion, and that is the meaning of Taanat Shiloh [meaning the Shiloh that Binyamin mourned, which was in Efraim's portion] (Joshua 16:5,6). This is an argument of *Tannaim*: "He covers him;" this alludes to the first Temple; "All day long," to the second Temple; "And dwells between his shoulders," (Deuteronomy 33:12) to the days of the Mashiach [thus according to this view, only the two Temples were in Binyamin's territory, while Shiloh was not]. Rabbi says: "He covers him;" alludes to this world; "All day long," to the days of the Mashiach; "And dwells between his shoulders," to the World to Come.

זוהר שמות דף כ' ע"ב

ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו כהן מדן רבי הייא פתח ואמר (תהלים כ"ג) מזמור לדוד יי רועי לא אחר. כלומר יי רועי יי הרועה שלי מה הרועה מנהיג את הצאן ומוליכם למרעה טוב למרעה שמן במקום נחלי מים מיישר הליכתו בצדק ובמשפט אף הקדוש ברוך הוא בתיב בנאות דשא ורביצני על מי מנוחות ונהלני נפשי ושובב. אמר רבי יוסי דרף הרועים לנהוג בצדק את צאנו להרחיקם מן הגזל להנהיגם במישור והשבת בידו שלא ישו ימין ושמאל כף הקדוש ברוך הוא רועה את ישראל להנהיגם במישור ובכל עת השבת בידו שלא ישו ימין ושמאל. דבר אחר ומשה היה רועה אמר רבי יוסי תדע לך שכל זמן שהרועה חכם לנהל את צאנו הוא מוכן לקבל עול מלכות שמים ואם הרועה שוטה עליו נקרא (משלי כ"ו) תקוה לכסיל ממנו. אמר רבי יהודה משה חכם היה וקני לנהוג את צאנו. בא וראה מדוד שנאמר (שמואל א' ט"ו) והנה רועה בצאן ללמדך שדוד חכם גדול היה והיה רועה צאנו בדין ובשורה לפיכך עשהו הקדוש ברוך הוא מלך על כל ישראל ולמה צאן ולא בקר אמר רבי יהודה וישראל נקראים צאן שנאמר (יחזקאל ל"ד) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם. ובתיב (שם ל"ו) בצאן קדשים בצאן ירושלים. מה הצאן בשיקרבנו על המזבח בשבילם זוכה לחיי העולם הבא כך המנהיג לישראל בדין ובשורה בשבילם זוכה לחיי העולם הבא. ועוד הרועה את הצאן בשעצאן יולדות הרועה נוטל אותם טלאים בחיקו כדי שלא ילאו ויגעו ומוליכם אחרי אמותם ומרחם עליהם כך המנהיג לישראל צריך להנהיגם ברחמים ולא באכזריות. וכן אמר משה כי האמר אלי שאהו בחיקך וגומר. מה הרועה את הצאן בשהוא רועה טוב מציל את הצאן מן הזאבים ומן האריות כך המנהיג לישראל אם הוא טוב מצילן מן האומות עובדי עבודה זרה ומדין של משה ומדין של מעלה ומדריך לחיי העולם הבא כך משה רועה נאמן היה וראה הקדוש ברוך הוא שבראי הוא לרעות את ישראל באותו הדיון ממש שהיה רועה את הצאן לכשבים כפי הראוי להם והנקבות כפי הראוי להן. ולפיכך בתיב ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו ולא שלו.

Yosef Le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Sefer Chareidim 72a

מספר חרדים דף ע"ב ע"א

This world is a raging sea. A person must see himself as though he is swimming in the sea.

העולם הזה ים סוער צריך לדמות האדם בדעתו כאלו הוא שט בים ולכן ירים

Therefore, he should raise his head upwards towards his Maker and beware lest the treacherous waters enter his mouth. He should guard himself against the waves that come to knock him over. And if he does not [guard himself], his blood is on his own head. Son of man, be sure to spread out with your greatest strength and might, a tent of peace over your head and that of your household. Walk in His ways, as is written: (Isaiah 45:7) “He makes peace ... .” In the Zohar it is explained, it is written “makes” and not “made,” because He constantly makes peace. Therefore you, too, must constantly make peace. The tongue is like a sharp sword of warriors. The righteous use it [by studying Torah and prayer] to fight against their evil inclination and its armies. The wicked use it [by their talebearing and evil speech] to fight against the good inclination and its armies. It is written: (Psalms 119:113) “I hate twisted thoughts and I love Your Torah.” It is also written: (ibid. verse 1), “Fortunate are those who are wholehearted in their path, who walk with God's Torah.” And it is written: (ibid. 55:23) “Cast your burden upon God.” The explanation is as follows: How much time does a person destroy for nothing, with his own hands, by thinking about his share in this world and about his livelihood, when, after all, a person's end is like a vapor. In other words, a person ponders and calculates and wastes his time, and he does not pay attention to the fact that his days are [fleeting] as a passing shadow and that, during the time that he is calculating and pondering, it would have been better if he had been learning Torah and performing *mitzvot*, preparing bundles for the World to Come. And from this, much peace is produced and this is the foundation, the beginning of the ascent [towards holiness]. Let him awaken from his slumber in order to straighten that which he has made crooked and give a foundation to the earth [by his Torah and good deeds].

ראשו לַמַּעֲלָה לְיוֹצְרוֹ וַיִּזְהַר פֶּן יִכְנָסוּ בְּפִיו הַמַּיִם הַיּוֹדוּנִים וַיִּשְׁמַר מִן הַגְּלִים הַבָּאִים לְטוֹרְדוֹ וְאִם לֹא דָמוּ בְּרֵאשׁוֹ. בֶּן אָדָם סִכַּת שְׁלוֹם פָּרוּס עַל רֵאשֶׁף וּבִיתְךָ בְּכָל עוֹז וְתוֹקֶף וְהִלַּכְתָּ בְּדַרְכֵי דְכֻתִּיב (ישעיה מ"ה) עוֹשֶׂה שְׁלוֹם וְגו' וּפִירְשׁוּ בְּזוֹהַר מִדְּכֻתִּיב עוֹשֶׂה וְלֹא עֲשֵׂה שְׁתַּמִּיד עוֹשֶׂה לְכֵן גַּם אֶתָּה תַּמִּיד תַּעֲשֶׂה שְׁלוֹם. דְּמוֹת הַלְּשׁוֹן חָרַב חֲדָה לְאַנְשֵׁי הַמְּלַחְמָה הַצְּדִיקִים נִלְחָמִים בָּהּ נֶגְדַּי יִצְרָם הָרַע וְחַיִּילָיו. הָרָשָׁעִים נֶגְדַּי יִצְרָם הַטּוֹב וְחַיִּילָיו. כְּתִיב (תהלים ק"ט) סַעֲפִים שָׁנְאֹתִי וְתוֹרַתְךָ אֶהְבֵּתִי וְכֻתִּיב (שם) אֲשֶׁרִי תַמִּימֵי דְרָךְ הַהִלְכִים בְּתוֹרַת ה' וְכֻתִּיב (שם נ"ה) הַשְּׁלֵף עַל ה' יְהַבֶּךָ הַכּוֹנֵה כִּי כַּמָּה זְמַן אָדָם מֵאֵבֶד בְּיָדָיו לְרִיק בְּחֻשְׁבוֹ עַל עֲנִינָיו עוֹלָמוֹ וּפְרַנְסָתוֹ וְסוֹף אָדָם לְהַבֵּל דָּמָה כְּלוֹמַר מְהֵרָה וּמְחֻשָּׁב וּמְבִטֵּל זְמָנוֹ וְאִינוּ מְשֻׁגָּח כִּי יָמָיו בְּצַל עוֹבֵר וּבְעוֹד שֶׁהוּא מְחֻשָּׁב וּמְהֵרָה יַעֲשֶׂה חֲבִילוֹת שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְוֹת לְעוֹלָם הַבָּא. וְאֶתִּיא מִכְּלָלָא רַב הַשְּׁלוֹם הוּא יְסוּד הַמַּעֲלָה יְקוּץ מִתְרַדְּמָתוֹ לְתַקֵּן אֲשֶׁר עָוַת וְלִיסוּד אֶרֶץ:

Practical Law:

Rambam, Laws of Repentance, Chapter 3

(1) One who separates himself from the ways

הלכה

הרמב"ם הלכות תשובה פרק ג

א הפורש מדרכי צבור אף על פי שלא עבר

of the community: Even if he commits no sin, but simply separates himself from the community of Israel, not fulfilling the commandments in their midst, not sharing their troubles or participating in their fasts, but rather, goes his own way like one of the non-Jews, as though he were not one of them — he has no share in the World to Come.

(2) One who sins brazenly, like Yehoyakim, whether he transgresses slight or severe sins, has no share in the World to Come. This is what is referred to as uncovering faces against Torah because such a person, in a figurative sense, makes his forehead bold, uncovers his face, and has no shame before the words of the Torah. (3) Two kinds of people are referred to as informers: one who hands over another Jew to idolaters to be killed or beaten, and one who hands over another Jew's possessions to idolaters or to a robber who is the equivalent of an idol worshipper. Both of these types of people have no share in the World to Come.

עֲבֹרוֹת אֶלֶּא נִבְדַּל מֵעֵדַת יִשְׂרָאֵל וְאִינּוּ עוֹשֶׂה מִצְוֹת בְּכִלְלֵן וְלֹא נִכְנַס בְּצַרְתָּן וְלֹא מִתְעַנֶּה בְּתַעֲנִיתָן אֶלֶּא הוֹלֵךְ בְּדַרְבּוֹ כְּאֶחָד מֵהַנְּכָרִים וּכְאֵלוֹ אִינּוּ מֵהֵן אֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא: ב הָעוֹשֶׂה עֲבֹרוֹת בְּיַד רַמָּה כִּיהוּיָקִים בֵּין שְׁעֵשֶׂה קְלוֹת בֵּין שְׁעֵשֶׂה חֲמוּרוֹת אֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא וְזֶה הַנְּקָרָא מְגַלֶּה פָּנִים בַּתּוֹרָה מִפְּנֵי שְׁהַעִיז מִצַּחוֹ וּגְלָה פָּנָיו וְלֹא בּוֹשׁ מִדְּבָרֵי תּוֹרָה: ג שְׁנַיִם הֵם הַמוֹסְרִים הַמוֹסֵר חֲבֵרוֹ בְּיַד נְכָרִים לְהַרְגּוֹ אוֹ לְהַכּוֹתוֹ וְהַמוֹסֵר מִמּוֹן חֲבֵרוֹ בְּיַד נְכָרִים אוֹ בְּיַד אֲנָס שֶׁהוּא כְּנֹכְרִי וְשִׁנְיָהֶם אֵין לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא:

SHEMOT FOR THURSDAY NIGHT

שמות ליל ששי

צירוף יהוה

ה וּנְחַתְתִּי בַת פַּרְעֹה לְמַסְחֵי עַל נַהֲרָא וְעוֹלִימְתָהּא מֵהֶלְכֵן עַל כִּיף נַהֲרָא וְחַזַּת יַת תְּבוּתָא בְּגוֹ יַעֲרָא וְאוֹשְׁטַת יַת אַמְתָּהּ

ה וַתֵּרֵד בַּת־פַּרְעֹה לְרַחֵץ עַל־הַיָּאָר וַנְּעַרְתִּיהָ הֶלְכַת עַל־יַד הַיָּאָר וַתֵּרָא אֶת־

(5) And Pharaoh's daughter went down to bathe by the river, while her maidens walked along the riverside. And she saw the basket among the reeds and sent

RASHI

רש"י

(5) לְרַחֵץ עַל הַיָּאָר — [Our verse literally means: “And Pharaoh's daughter went down to bathe by the river.”] By reorganizing the phrases of our verse, you can explain it to mean as follows: “And Pharaoh's daughter went down to the river to bathe in it.” עַל יַד הַיָּאָר — means: Next to the river, as in the verse (II Samuel 14:30), “Look, Yoav's field is next to me (אל ידִי).” This expression [עַל יַד] contains the word [יַד] which literally means “hand,” [therefore signifies “next to,”] just as a man's hand is alongside him. And our Rabbis have expounded our verse as follows: [Her maidens]

(ה) לְרַחֵץ עַל הַיָּאָר. סַרְס הַמְקָרָא וּפְרָשָׁהוּ וַתֵּרֵד בַּת פַּרְעֹה עַל הַיָּאָר לְרַחֹץ בוֹ: עַל יַד הַיָּאָר. אֶצֶל הַיָּאָר כְּמוֹ רְאוּ חֶלְקַת יוֹאָב אֶל יָדִי וְהוּא לְשׁוֹן יַד מִמֶּשׁ שִׁיד הָאָדָם סְמוּכָה לוֹ. וְרַבּוֹתֵינוּ דְרִשּׁוּ